

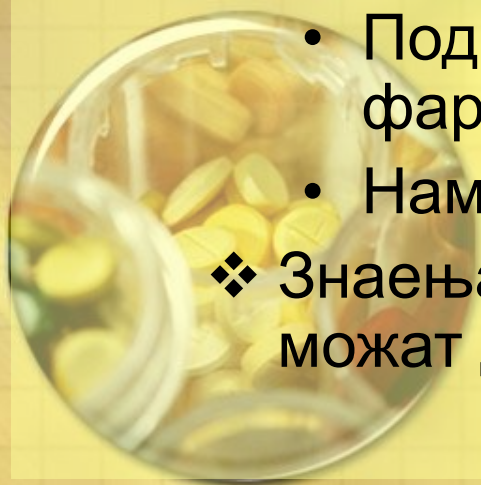
Предизвикателства пред фармацевтичната практика и професия

Проф. Д-р Бистра Ангеловска
Универзитет „Гоце Делчев“ Штип
Факултет за медицински науки

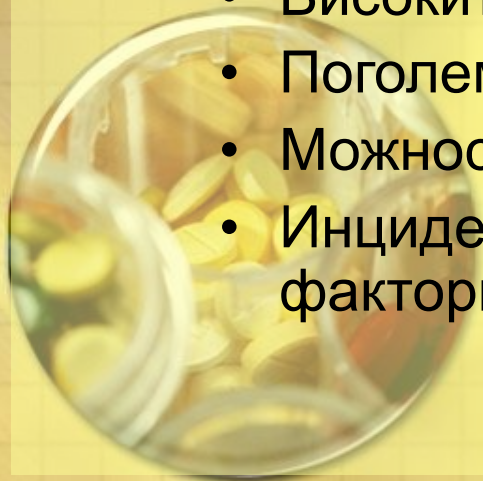
Вовед

- Фармацевтски проект на Европската Унија :
 - Популаризација на фармацевтската професија во општеството
 - Подобрување на фармацевтската пракса
 - Да се задоволат потребите на пациентите
 - Да одговорат на сè поголемите предизвици во здравството
 - Европските власти т'рсят начини за:
 - Оптимизација на употребата на лековите,
 - Подобрување на ефективността на фармакотерапијата и
 - Намалување на вкупните трошоци за здравство .
- ❖ Знаењата и вештините на европските фармацевти можат да го осигураат постигнувањето на овие цели

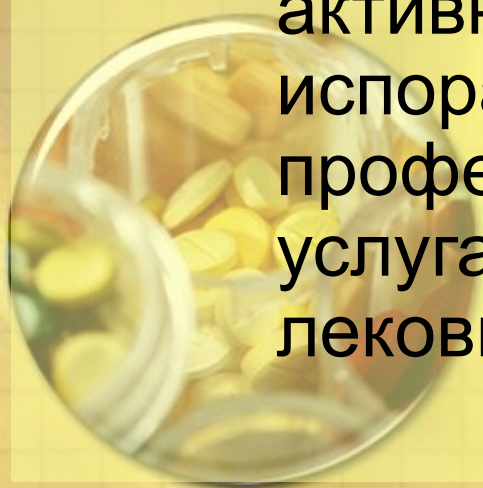
Еволуција на професијата

- **Фармацевтот → здравствен работник подостапен од лекарот, експерт за лекови чија експертиза има клучно влијание на исходот од терапијата**
- **Во 20-тиот век повеќе е давател на производи отколку на професионални услуги**
 - На овие простори сеуште повеќето аптекарски услуги се плаќаат како провизија (маржа) од цената на лекот, така да фармацевтите не добиваат надокнада за нивната експертиза
- Професијата се смета како средство за контрола на здравствените трошоци заради:
 - Високите трошоци за здравствена заштита,
 - Поголемата сложеност на производите,
 - Можноста за интеракција на лековите,
 - Инцидентите при погрешно пропишување и други фактори

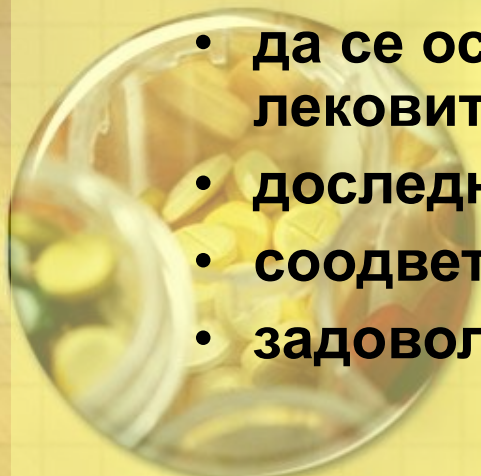
Еволуција на професијата

- Фармацевтите имаат клучна позиција за да влијаат на исходот од терапијата на пациентот
 - Познавањата за терапијата со лекови + нивната положба меѓу давателите на услуги – ја фокусираат професијата на клиничките аспекти на праксата.
- Пораст на нивото на професионални активности -тенденција на оддвојување на испораката на производот од давањето на професионална експертиза и развој на услугата менаџирање на терапијата со лекови (MTM).

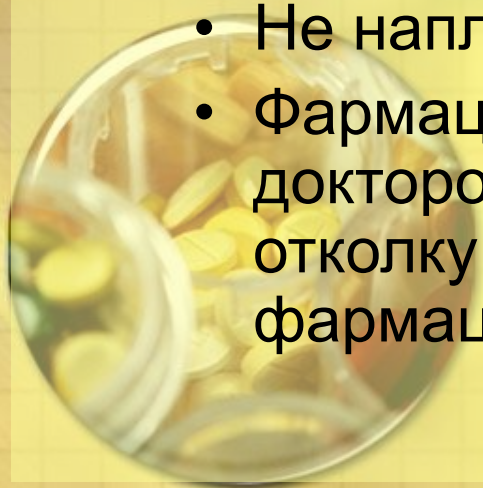
Улогата на фармацевтот како здравствен професионалец

- **Историски** - фармацевтот е одговорен за производство (изработка) и издавање на лековите
- **Сега** - знаењата на фармацевтот за лековите и фармакотерапијата се сè поважни за здравствениот систем:
 - Расте сложеноста на производите, напредок со биотехнолошките лекови и модерни терапии
 - Сè поголем број на лекови поминува од „лекови на рецепт“ во „лекови без рецепт“
- **И на лекарите и на пациентите им треба експертизата од фармацевтите за**
 - да се осигура точна иницијална терапија со лековите,
 - доследна усогласеност,
 - соодветно следење и
 - задоволителни терапевски резултати.

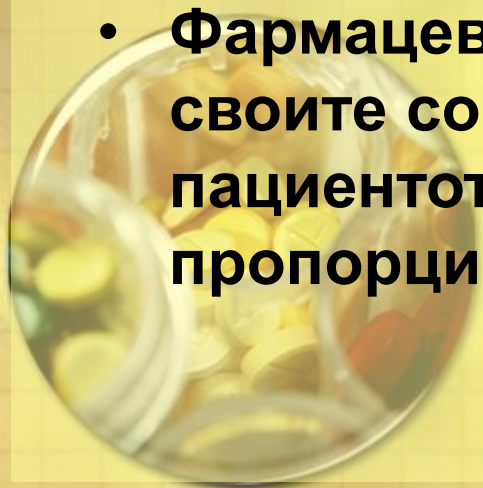
Улогата на фармацевтот во заедницата

- Висок степен на почитување на фармацевтите во заедницата
 - во анкетите на потрошувачите фармацевтот постојано е оценет како **еден од најценетите професионалци**
- Зошто
 - Фармацевтот е најдостапниот здравствен работник
 - Дава совети на пациентот за лековите – се фокусира на најважните прашања од интерес за пациентот (начин на употреба, нуспојави и сл.)
 - Не наплатува директно за својата услуга
 - Фармацевтот е помалку „заплашувачки“ од докторот - на пациентите им е полагодно во аптека отколку во лекарска ординација, а обично фармацевтот не соопштува лоши вести

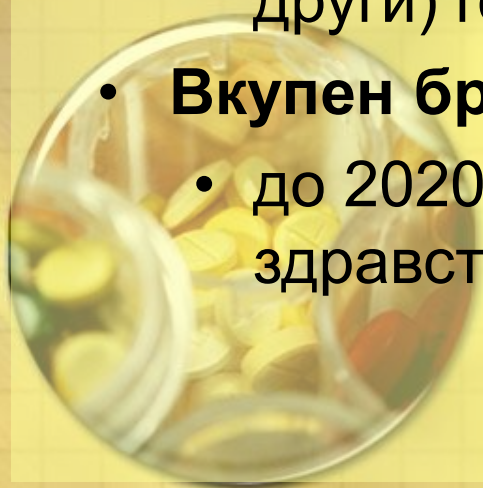
Улогата на фармацевтот во заедницата

- **Во иднина** – веројатни промени во улогата во општеството:
 - Вклучен во продажба на активности како МТМ, интервенции, советувања, мониторинг и сл., професионалните активности дополнително ќе се истакнат.
 - Кога пациентите ќе плаќаат со свои пари за когнитивните услуги, ќе се појават бариери во достапноста
- **Фармацевтите ќе мора да ја прикажат ценноста на своите совети, покажувајќи дека користа за пациентот што го прима советот е пропорционална на наплатената надокнада**

Предизвици на здравствените системи

- **Демографски предизвик:**
 - пораст на уделот на повозрасни лица - обезбедување на активни и здрави години на живот за постари од 65 години
- **Промена на ризик факторите за здравјето**
 - повисоки животни и образовни стандарди, начинот на живот и развојот на технологијата
 - Хронични болести (гојазност, ХОБС, дијабетес и други) голем товар на здравствените системи.
- **Вкупен број на вработени во здравството**
 - до 2020.во ЕУ ќе недостасуваат милион здравствени професионалци.

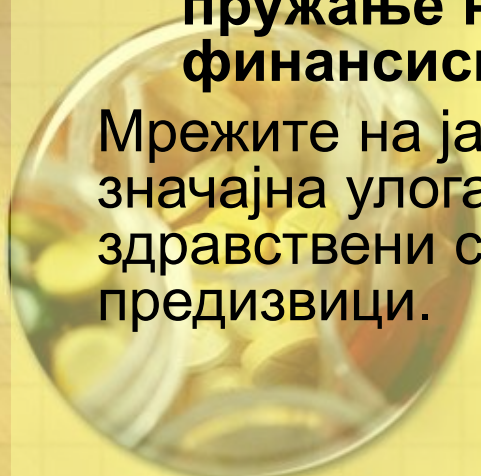
Предизвици на здравствените системи

- **Грижа насочена кон пациентот**
 - фокусот на здравствените системи се поместува од лекување кон превенција.
- **Економски притисок**
 - силен притисок врз здравствените буџети
 - трошоците за здравство се зголемени во сите европски држави, често со побрз пораст од стапката на економски раст

Постојан притисок за промени, сепак

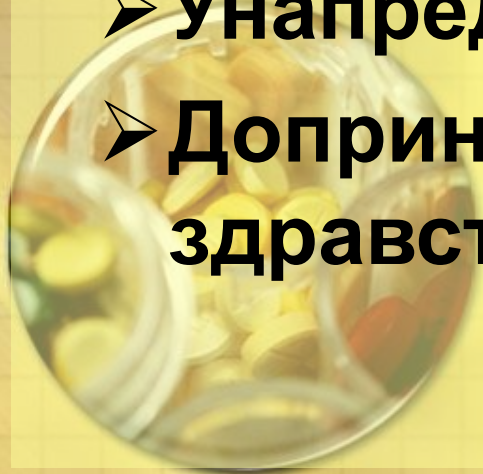
крајната цел на модерната здравствена заштита и фармацевтската пракса мора секогаш да биде пружање на пациентите најдобра можна и финансиски најисплатлива здравствена заштита.

Мрежите на јавни аптеки треба да бидат спремни да играат значајна улога во пружањето помош на националните здравствени системи за да одговорат на денешните и идни предизвици.

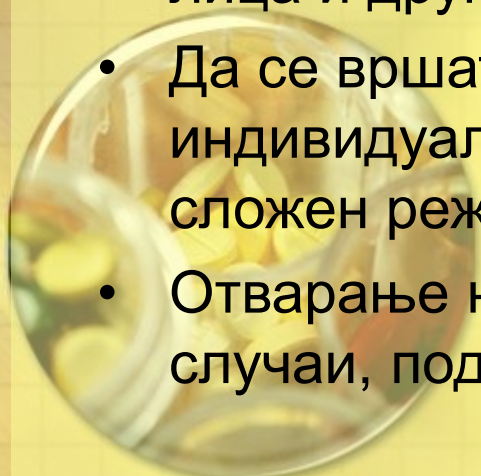
Четири делови на модерната аптекарска пракса

- **Да се подобри сигурноста на лековите и достапноста до лековите**
- **Подобрување на исходот од терапијата за секој поединечен пациент**
- **Унапредување на јавното здравје**
- **Допринос за ефективен и квалитетен здравствен систем**

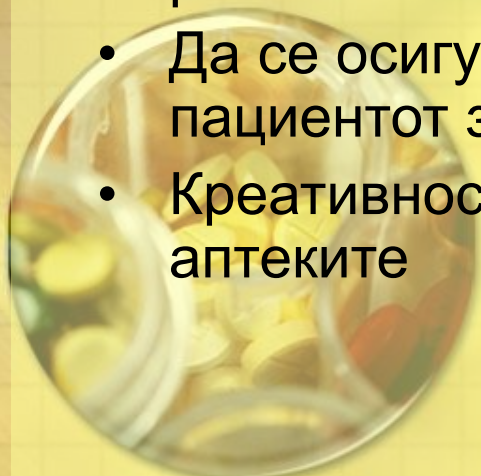
Да се подобри сигурноста на лековите и достапноста до лековите

- Зајакнување на ланецот на снабдување за да се спречи фалсификуваните лекови да дојдат до пациентите
- Соработка со други учесници во системот и властите за да се спречи недостаток од лекови
- Да се овозможи што повеќе лекови кои се користат само во болниците да бидат достапни и во јавните аптеки
- Да се врши достава на лекови во домовите на постарите лица и други пациенти
- Да се вршат различни фармацевтски услуги: припрема на индивидуална терапија, помош на пациентите кои имаат сложен режим на лекување
- Отварање на можност за издавање на лекови Rx за итни случаи, под одредени услови и во соработка со лекар

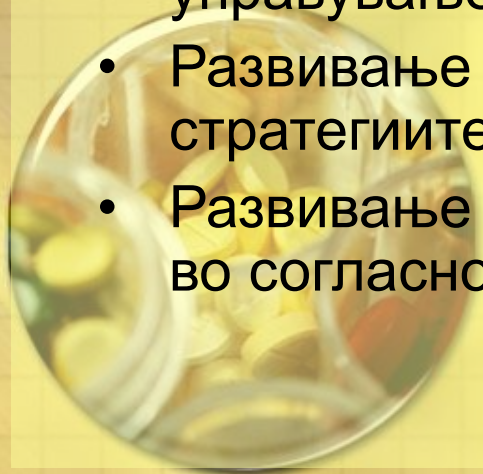
Подобрување на исходот од терапијата за секој поединечен пациент

- Следење на терапијата (управување со терапија) и истовремено спроведување на едукација на пациентите како самите да се грижат за своето здравје
- Спроведување на фармацевтска интервенција за да се подобри грижата за пациентот
- Соработка со другите здравствени работници во пружањето грижа, пр.при откривање на хронични болести и во нивното лекување или со своето знаење за лековите расположиво во мрежата за здравствена грижа
- Да се осигура непрекината фармацевтска грижа кога пациентот заминува од болницата и си оди дома
- Креативност при развојот на фармацевтските услуги во аптеките

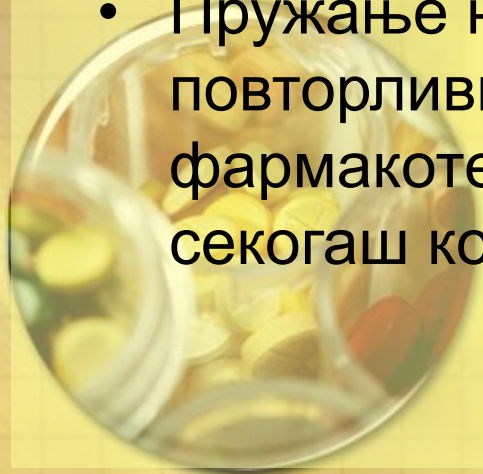
Унапредување на јавното здравје

- Поддршка на сигурна и делотворна самогрижа и самолекување при давањето на совети за здравјето, лекувањето на симптомите и/или давање на совет за здрав начин на живеење и спречување на болести
- Подобрување на пријавувањето на несаканите дејства на лековите
- Активно учество во оснивањето и развојот на националните е-здравствени системи
- Подобро користење на положбата што овозможува објавување на јавно здравствени пораки и помош при управувањето со кризи во јавното здравство
- Развивање на screening програми и давање придонес во стратегиите за имунизација
- Развивање пакет на јавно здравствени услуги во аптеките во согласност со локалните потреби

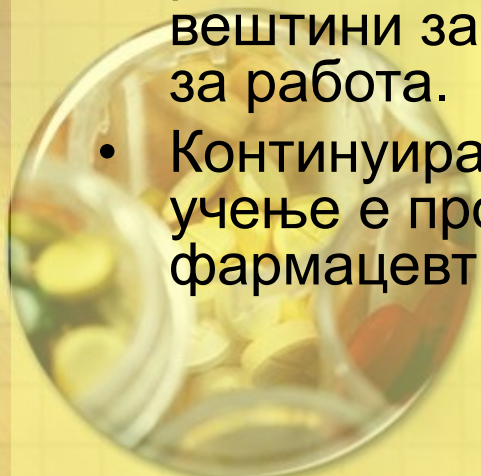
Допринос за ефективен и квалитетен здравствен систем

- Фармацевтските услуги да бидат насочени кон подобрување на адхеренцијата на пациентите и рационализација на терапијата кај пациенти што земаат поголем број на лекови
- Промоција и овозможување на поголема употреба на поефтините лекови со издавање на соодветни замени кога е тоа можно и соодветно
- Пружање на услуги како што се издавање на повторливи рецепти и следење на фармакотерапијата на секој поединечен пациент секогаш кога е тоа можно (соодветно)

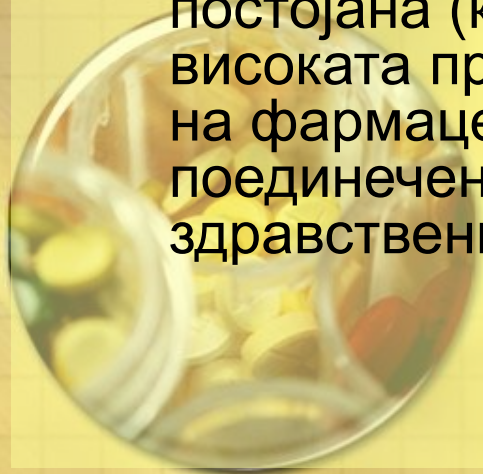
Допринос за ефективен и квалитетен здравствен систем

- Спред СЗО трошоците од несканите ефекти од лековите, вклучувајќи хоспитализација, операции и изгубена продуктивност во некои земји се повисоки од трошоците за лекови
- Истовременото земање на поголем број на лекови (полипрагмазија) претставува се посериозен проблем во постоечките здравствени системи.
- Фармацевтите мора да се здобијат со посебни компетенции и да развијат врвна стручна пракса за работа во аптеки - да го обновуваат своето знаење и вештини за да бидат сигурни дека се спремни и способни за работа.
- Континуираното стручно усовршување или доживотно учење е професионална и етичка обврска на фармацевтите и се зајакнува во повеќето држави.

Заклучок

- И покрај постојаните промени на системите за здравствена заштита, аптеките остануваат неизоставен дел од здравствениот систем.
- Аптеката е најчесто првото и последно место на интеракција на пациентот со здравствениот систем што претставува единствена (уникатна) позиција.
- Заштитата на стручната независност на фармацевтот, очувањето на нивната слобода во однос на комерцијалниот притисок, е од исклучителна важност за понатамошен развој на фармацевтската пракса.
- За да ги прифатиме сегашните и идните предизвици, треба да ги подобруваме своите компетенции преку постојана (континуирана) едукација и да ја одржиме високата професионалност и независност при пружањето на фармацевтските услуги, да даваме подршка на секој поединечен пациент, на јавното здравје и на здравствениот систем.

Користена литература

- Essentials of Pharmacy Management, The role of business in pharmacy practice,
https://www.pharmpress.com/files/docs/EPM2e_samplechapter.pdf
- IRISH PHARMACY UNION, Vision for community pharmacy in Ireland,
https://ipu.ie/wp-content/uploads/2018/04/PwC_IPU-report.pdf
- mHealth, Use of mobile health tools in pharmacy practice, FIP-YPG report, 2019,
<https://www.fip.org/files/content/publications/2019/mHealth-Use-of-mobile-health-tools-in-pharmacy-practice.pdf>
- PGEU Weekly Newsletter, 10th - 21st June 2019,
<https://www.ema.europa.eu/en/news-events/publications/newsletters>
- Pharmaceutical Group of European Union EUROPEAN COMMUNITY PHARMACY BLUEPRINT for optimisation of health outcomes to individual patients and value for health systems across Europe, Brussels,Belgium, 2012, www.pgeu.eu
- Pharmacists' role in harm reduction, Draft report of a FIP Bureau Working Group FIP, 3-2-2017, <https://www.pharmaceutical-journal.com/>
- Principles of Practice for Pharmaceutical Care [Internet]. Home. 2018 [cited 2018 Apr 15]. Available from:
<https://www.pharmacist.com/principles-practice-pharmaceutical-care>
- The FIP Community Pharmacy Section, Vision 2020, <https://www.fip.org>
- <https://www.fip.org/worldpharmacistsday>

Pharmacist

What everyone thinks I do

What society thinks I do

What the media thinks I do

What doctors think I do

What I think I do

What I do

Благодарам за вниманието!!!!